

За останні роки значно збільшився перелік інфекційних захворювань за рахунок нових природно-вогнищевих інфекцій, які передаються трансмісивним шляхом при укусі кровосисних членистоногих. Основні причини – зміни у кліматі та екології (пом'якшення клімату, викорінення хвойних лісів і виникнення на їх місці дрібнолистяних лісів з підліском та високим травостоєм, захаращення ландшафту у міських зонах, інтенсивне будівництво на приміських територіях).

В Україні встановлена наявність активних природних вогнищ «кліщових» інфекцій, на території яких щорічно реєструються випадки захворювань людей. Нозоареали цих інфекцій займають більшу частину території нашої країни, простягаючись від східних регіонів до західних кордонів, і співпадають з ареалами кліщів – основних переносників збудників.

За минулий рік в Україні зареєстровано 6 місцевих випадків кліщового вірусного енцефаліту.

Кліщовий вірусний енцефаліт – це природно-вогнищеве гостре інфекційне вірусне захворювання з переважним ураженням центральної нервової системи, яке може привести до інвалідності, іноді навіть до летальних випадків.

Збудник кліщового вірусного енцефаліту відноситься до роду флавовірусів родини Flavoviride. Як резервуар і переносник вірусу людині є іксодові кліщі двох видів: тайговий

Ixodespersulcatusта європейський лісовий кліщ - Ixodesricinus (поширений в лісовій зоні України).

Для захворювання характерна весняно-літня сезонність, обумовлена періодом активності кліщів і пов’язана з регіональними природно-географічними і погодними умовами та видом переносника.

Люди заражаються вірусом кліщового енцефаліту найчастіше внаслідок укусу інфікованих самок кліщів, період кровосмоктання яких є тривалим, навідмінно від самців, завдяки чому вони можуть вводити значні дози вірусу. Заразитися можна не лише під час кровосмоктання, а й при випадковому роздавлюванні кліща чи розчісування місця укусу та втиранні в шкіру зі слиною чи тканинами кліща збудника інфекції, при вживанні в їжу сирого молока інфікованих кіз, корів. Від хворої людини до здорової кліщовий вірусний енцефаліт не передається. Сприятливі до зараження всі люди незалежно від віку і статті.

Перші ознаки захворювання проявляються від 7 до 14 днів та характеризуються слабкістю, нездужанням, іноді спостерігається легкий біль в ділянці м’язів шиї і плечового поясу, болі в поперековій ділянці, як відчуття оніміння, ломоти, біль голови.

Захворювання починається гостро (хворий часто відмічає годину початку захворювання) і супроводжується остудою, сильним болем голови, різким підйомом температури, нудотою, блювотою. Непокоять м’язові болі, відчуття оніміння, переважно в одній з кінцівок, зниження артеріального тиску, прискорення пульсу, в окремих випадках втрата свідомості.

Основними у попереджені інфекції кліщового вірусного енцефаліту залишаються такі заходи:

- оздоровлення територій шляхом створення довкола населених пунктів лісів паркового типу, вільних від кліщів (прорідження, розчищення від сушняку і бурелому, безладної поросл молодих дерев і чагарників, пнів);

- в околицях та на території населених пунктів, садових товариств, ліквідувати сміттєзвалища, регулярно викошувати газони;

- найбільш доступний та ефективний — індивідуальний (особистий) захист: дотримання правил поведінки у парковій та лісовій зоні (для вибору місця зупинки, ночівлі у лісі надавати перевагу сухим сосновим лісам, проведення само-і взаємооглядів для виявлення кліщів, які причепилися), застосування одягу пристосованого для захисту від кліщів, хімічних репелентів(диметилфталат, диметилтолуамід-ДЕТА, “Редет”, “Тайга”, “Пермет”, „Офф! Екстрім”, „Гардекс аерозоль екстрім”, „Гардекс-антикліщ” ;

- проводяться профілактичні щеплення особам, які виїжджають в ендемічні місцевості з кліщового вірусного енцефаліту.

Якщо присмоктався кліщ, необхідно звернутись до найближчого травмпункту.

При відсутності такої можливості видалення проводять самостійно: повільно видаляти разом з хоботком, розхитуючи кліща з боку вбік пальцями, обгорнутими марлевою серветкою; пінцетом чи петлею з нитки, яку слід закріпити між хоботком кліща та шкірою людини.

Після видалення кліща місце присмоктування змастити 5% розчином йоду, спиртом або одеколоном. Якщо хоботок залишився в ранці, його видаляють стерильною голкою. Після видалення слід ретельно вимити руки з милом, кліща спалити.

Всім особам, що підпали під напад кліща, рекомендується слідкувати за самопочуттям, протягом двох тижнів щоденно проводити термометрію. У разі появи будь-яких ознак захворювання: підвищення температури тіла, болю голови, що зростає за своєю інтенсивністю, нудоти, блювоти, запаморочення, звертатись до лікаря-інфекціоніста.